

AI

jak to ugryźć

Co potrafi, czego nie potrafi
i jak zacząć. Po ludzku.

Radosław Szal

Rozdział próbny

To jeden z rozdziałów darmowego e-booka
**„AI - jak to ugryźć. Co potrafi, czego nie
potrafi i jak zacząć. Po ludzku.”**

Całą książkę, z rozdziałami o pismach
i umowach, zdrowiu, pracy,
bezpieczeństwie i planem na pierwszy
tydzień, pobierzesz za darmo na
aibezbajek.pl.

Wersja 0.12 · © 2026 Radosław Szal ·
eszetael_lab. Możesz udostępniać ten plik
w niezmienionej formie.

9. Jak sprawdzić odpowiedź w 5 minut

Marek kupił kurtkę w zwykłym sklepie. Nie pasuje. Szwagier mówi, że „ustawa daje 14 dni na zwrot”. Marek pyta AI i dostaje odpowiedź. Jak sprawdzić, kto ma rację, nie będąc prawnikiem?

W tym rozdziale nauczysz się

- ocenić jednym pytaniem, czy odpowiedź w ogóle trzeba sprawdzać,
 - sprawdzić odpowiedź w pięciu krokach,
 - znaleźć wiarygodne źródło dla spraw prawnych, zdrowotnych i finansowych.
-

Przypomnij sobie

Rozdział 8 opisał sześć typów błędów AI. Teraz zobaczysz, jak je wyłapać, zanim narobią ci kłopotów.

Zasada

Nie sprawdzasz wszystkiego. Sprawdzasz to, co cię kosztuje, jeśli okaże się nieprawdą. Zanim zaczniesz, zadaj sobie jedno pytanie: **co się stanie, jeśli to nieprawda?**

Pamiętasz zasadę z geodezji, o której pisałem na początku? Żaden pomiar nie liczy się bez pomiaru kontrolnego. Z odpowiedziami AI postępujesz tak samo: ważną odpowiedź sprawdzasz drugim, niezależnym sposobem.

Co się stanie, jeśli to nieprawda?

NIEWIELE

życzenia, przepis, wycieczka

→ **Bierzesz, co ci pasuje**

COŚ STRACĘ

pismo, lekcja, oferta

→ **Sprawdzasz najważniejsze fakty**

DUŻO

zdrowie, prawo, pieniądze

→ **Źródło albo specjalista**

Im więcej możesz stracić, tym dokładniej sprawdzasz.

Działa to jak przy zakupach. Rower za 100 zł oglądasz chwilę na miejscu, a używany samochód wiesz do mechanika. Tak samo przepisu na naleśniki nie musisz sprawdzać, za to sprawdzasz, ile tabletek możesz wziąć, czy masz prawo do zwrotu pieniędzy i czy suma w umowie się zgadza.

Sprawdzenie w pięciu krokach

Tak wygląda pełne sprawdzenie na przykładzie kurtki Marka.

1. Zadać pytanie. Marek napisał: Kupiłem kurtkę w zwykłym sklepie stacjonarnym. Który przepis daje mi prawo zwrócić ją w ciągu 14 dni bez podania przyczyny? Zwróć uwagę, że pytanie zakłada, że takie prawo istnieje.

2. Przeczytaj odpowiedź. AI odpowiedziało, że takiego prawa nie ma. 14 dni na zwrot bez podania przyczyny dotyczy zakupów przez internet albo poza sklepem, na przykład na pokazie, zgodnie z art. 27 ustawy o prawach konsumenta. W zwykłym sklepie zwrot zależy od dobrej woli sprzedawcy.

3. Odpowiedz sobie: co się stanie, jeśli to nieprawda? Dużo: to sprawa prawa i pieniędzy, więc idziesz do źródła.

4. Znajdź źródło. Marek wpisuje w wyszukiwarce „ustawa o prawach konsumenta art. 27”. Najpierw zagląda do poradnika UOKiK (**prawakonsumenta.uokik.gov.pl**), który opisuje prawa konsumenta prostym językiem. Dla pewności otwiera też tekst ustawy na oficjalnej stronie Sejmu (**isap.sejm.gov.pl**), a nie na blogu czy forum. Ustawa jest tam plikiem PDF. Po otwarciu pliku dotyka ikony lupy albo wybiera w menu „Znajdź” i wpisuje „Art. 27”. Jeśli plik pobrał się na telefon, otwiera go z powiadomienia o pobraniu.

5. Porównaj. Art. 27 mówi o umowie „zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa”, czyli o zakupach przez internet, przez telefon albo poza sklepem, na przykład na pokazie. Zakup w zwykłym sklepie się do tego nie zalicza. AI miało rację, a szwagier nie.

Całość zajęła pięć minut. Marek zapytał jeszcze przy kasie o regulamin zwrotów, bo wiele sklepów przyjmuje zwroty z własnej woli.

Zatrzymaj się

Przypomnij sobie ostatnią odpowiedź AI albo informację z internetu, której nikt nie sprawdził. Co by się stało, gdyby była nieprawdziwa?

Najpierw odpowiedz sobie, dopiero potem czytaj dalej.

Sześć sposobów sprawdzania

Nie zawsze potrzebujesz wszystkich pięciu kroków. Wybierz sposób, który pasuje do sprawy.

1. Otwórz źródło

Jak to zrobić: napisz *Podaj źródła*, kliknij i przeczytaj, czy strona mówi to samo

Kiedy najlepszy: fakty, przepisy

2. Zapytaj drugi raz

Jak to zrobić: w nowej rozmowie (przycisk „Nowy czat” albo ikona z ołówkiem), innymi słowami. Różne odpowiedzi to znak, że AI zgaduje. Ta sama odpowiedź dwa razy nie dowodzi jednak, że jest prawdziwa

Kiedy najlepszy: gdy coś cię zdziwiło

3. Zapytaj inny chatbot

Jak to zrobić: jeśli korzystasz z dwóch. Rozbieżność to sygnał do sprawdzenia, zgodność nie jest dowodem

Kiedy najlepszy: ważne decyzje

4. Przelicz

Jak to zrobić: kalkulator w telefonie

Kiedy najlepszy: kwoty, procenty, daty

5. Zapytaj AI, co sprawdzić

Jak to zrobić: Jak pewna jest ta odpowiedź? Które jej części warto sprawdzić samodzielnie?

Kiedy najlepszy: długie odpowiedzi

6. Zapytaj człowieka

Jak to zrobić: lekarz, farmaceuta, urzędnik, rzecznik konsumentów, fachowiec (bezpłatne numery w tabeli niżej)

Kiedy najlepszy: zdrowie, prawo, pieniądze

X Źle

Co robisz ze źródłem: widzisz link pod odpowiedzią i uznajesz, że to wystarczy

Efekt: nie wiesz, czy strona mówi to samo co AI

✓ **Dobrze**

Co robisz ze źródłem: otwierasz link
i szukasz zdania, które potwierdza
odpowiedź

Efekt: wiesz na pewno

Gdzie szukać źródła

Sprawa	Wiarygodne źródło
przepisy prawa	isap.sejm.gov.pl (teksty ustaw, oficjalna strona Sejmu)
prawa konsumenta	prawakonsumenta.uokik.gov.pl
leki i dawki	ulotka leku, farmaceuta
zdrowie, leczenie, gdzie się leczyć	Telefoniczna Informacja Pacjenta NFZ: 800 190 590 , bezpłatnie, całą dobę
sprawa ze sklepem albo firmą	miejski lub powiatowy rzecznik konsumentów, bezpłatnie (kontakt na gov.pl, „Pomoc dla konsumentów”)
kursy walut	nbp.pl
sprawy urzędowe	gov.pl i strona urzędu

Uwaga

Sprawdzaj szczególnie wtedy, gdy:

- odpowiedź podaje konkretne liczby, daty albo numery przepisów bez źródła,
- AI od razu przyznaje ci rację,
- jedna pozycja na liście jest wyraźnie mniej konkretna od pozostałych,
- AI pisze „być może chodzi ci o...”.

Zapamiętaj

1. Najpierw pytanie: co się stanie, jeśli to nieprawda?
2. Gdy możesz dużo stracić, źródło otwierasz osobiście, a nie tylko prosisz AI o link.
3. Przepisy prawa znajdziesz na isap.sejm.gov.pl.

Twoja kolej

Weź jedną odpowiedź AI z ostatnich dni, która dotyczyła pieniędzy, prawa albo zdrowia. Odpowiedz sobie, co się stanie, jeśli jest nieprawdziwa, i sprawdź ją jednym ze sposobów z tabeli.

Sprawdź się

1. Jakie pytanie zadajesz sobie przed sprawdzaniem odpowiedzi?
2. AI podaje przepis na pierniczki i dawkowanie leku przeciwbólowego dla dziecka. Co sprawdzasz i gdzie?
3. Gdzie szukać tekstu polskiej ustawy?
4. Trzy słowa z pamięci: jak podsumujesz ten rozdział? Który fragment był najtrudniejszy?

Odpowiedzi do rozdziału 9

1. Co się stanie, jeśli to nieprawda?

Sprawdzanie zajmuje czas, więc robisz je tam, gdzie pomyłka kosztuje najwięcej.

2. Sprawdzasz dawkovanie leku:

w ulotce albo u farmaceuty. Przepisu na pierniczki nie musisz, bo pomyłka niewiele kosztuje. Przy leku dla dziecka możesz stracić dużo.

3. Na stronie **isap.sejm.gov.pl**. To

oficjalna baza tekstów ustaw prowadzona przez Kancelarię Sejmu, a nie blog czy forum. Prostszy językiem prawa konsumenta opisuje poradnik UOKiK.

4. Na przykład: co się stanie, źródło, przelicz.

Co dalej?

W pełnej wersji książki znajdziesz jeszcze dziesięć rozdziałów, od pierwszej rozmowy z AI, przez pisma, umowy, zdrowie, dom i pracę, po bezpieczeństwo i plan na pierwszy tydzień. Do tego gotowe polecenia do skopiowania i słownik pojęć.

Pobierz za darmo: aibezbajek.pl